

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ»

Ступінь освіти	бакалавр
Освітня програма	«Політологія»
Тривалість викладання	1 семестр
Заняття:	II семестр 2020/2021 н.р.
Лекції	2 години на тиждень
Практичні	2 години на тиждень
Мова викладання	українська
Кафедра, що викладає	Туризму та економіки підприємства

Сторінка курсу в СДО НТУ «ДП»: <https://do.nmu.org.ua/course/view.php?id=2790>
Інформація про викладача:

	Пилипенко Ганна Миколаївна
	Посада: професор кафедри економіки підприємства та туризму
	Вчена ступінь: доктор економічних наук
	Вчене звання: професор
	Персональна сторінка: https://ep.nmu.org.ua/ua/kaf/pylypenko.h.m.php
	E-mail: pylypenko.h.m@nmu.one

1. Анотація навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Економічна теорія» знайомить слухачів із основними закономірностями функціонування економіки. Кожна людина є членом певного суспільства, а отже, не може знаходитися поза економікою. Наша життєдіяльність пов'язана з постійним прийняттям рішень, які мають економічну природу. Ці рішення вибудовуються як навколо простих питань на кшталт таких простих, як: за рахунок чого задовольняти свої потреби, як максимізувати свої доходи і досягти певного рівня матеріального добробуту, так і більш складних про економічне зростання країни, проблеми безробіття, інфляції, бюджетного дефіциту, соціальної справедливості тощо.

Вивчаючи економічну теорію, студенти отримують знання про об'єктивні закони й тенденції соціально-економічного розвитку суспільства, про механізм функціонування й регулювання економіки. Разом з цим економічна теорія формує певний рівень культури майбутніх спеціалістів, закладає основи їхнього наукового економічного світогляду, що допомагає пізнати світ у тому вигляді, в якому він існує в дійсності, спрогнозувати тенденції його змін у майбутньому і прийняти правильні рішення щодо своєї економічної діяльності.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни полягає у засвоєнні категоріально-понятійного апарату економічної науки, вивченні основних закономірностей економічного розвитку суспільства, а також формуванні економічного мислення.

Реалізація мети вимагає трансформації програмних результатів навчання в дисциплінарні та адекватний відбір змісту навчальної дисципліни.

Завдання дисципліни:

- засвоєння категоріально-понятійного апарату економічної науки;
- формування розуміння сутності та характеру дії основних економічних законів, тенденцій розвитку та функціонування економічних систем;
- вивчення механізму та умов функціонування ринку, відтворення еволюції останнього до моделі змішаної економіки;
- опанування методами та інструментами державного регулювання економічних процесів;
- отримання навичок проведення самостійних досліджень особливостей функціонування національної та світової економіки.

Результати навчання

- Знати сутність, структуру та типи економічних систем. Визначати роль власності в економічній системі суспільства, розрізняти її економічний та юридичний змісти.
- Розуміти взаємозв'язок між економікою та політикою. Аналізувати механізм прийняття колективних рішень у сфері виробництва суспільних благ.
- Досліджувати основні напрямки, методи та інструменти державного регулювання економіки; аналізувати різні співвідношення ринку та держави в координації діяльності економічних суб'єктів.
- Розуміти сутність економічних законів, закономірності розвитку та функціонування економічних систем.
- Знати основні макроекономічні індикатори соціально-економічного розвитку суспільства, вміти працювати з аналітичними звітами Світового Банку, Міжнародного валютного фонду та ЮНКТАДу та відображати основні тенденції зміни індикаторів.
- Розрізняти основні форми міжнародних економічних зв'язків, тенденцій їх розвитку.
- Знати сутність, фактори та закони дії попиту й пропозиції. Вміти виявляти специфіку формування різних станів ринкової кон'юнктури.
- Знати типи, види і форми конкуренції. Розрізняти ринкові структури з огляду на ступінь ринкової влади. Знати механізм впливу реклами на поведінку споживачів.

3. Структура курсу

Тема 1. Економічна теорія: предмет та методи пізнання

Предмет дослідження в економічній теорії та його визначення різними школами. Місце економічної теорії серед інших економічних наук. Економічні потреби суспільства, їх сутність та класифікація. Фактори потреб. Сутність економічних ресурсів, їх види. Методи дослідження економічних процесів. Цілі та функції економічної теорії. Взаємодія економіки і політики. Економічні закони та їх особливості. Економічні категорії.

Тема 2. Суспільне виробництво та форми його організації

Суспільне виробництво, його фактори. Властивості факторів виробництва. Загальні форми організації суспільного виробництва. Натуральне та товарне господарство: суть та основні риси. Умови виникнення товарного виробництва. Товар як фундаментальна категорія товарного виробництва. Вартість, споживна вартість та цінність товару. Гроші, концепції їх суті та виникнення. Функції грошей та їх еволюція. Гроші та ціна. Цінність грошей. Крива виробничих можливостей. Економічне зростання, типи, фактори.

Тема 3. Типи економічних систем. Відносини власності

Економічна система, її сутність та структурні елементи. Типи економічних систем у межах товарного виробництва, їх порівняльна характеристика. Поняття власності, її об'єкти і суб'єкти. Роль власності в економічній системі суспільства. Права власника. Форми власності. Основні тенденції розвитку відносин власності в Україні.

Тема 4. Ринок в економічній системі суспільства

Сутність ринку та його структура. Відмінні риси ринкових відносин. Функції ринку. Попит і пропозиція як елементи ринкового механізму. Закони попиту і пропозиції. Фактори попиту і пропозиції. Еластичність попиту і пропозиції. Координація попиту та пропозиції. Ціна рівноваги. Сутність та функції інфраструктури ринку. Основні елементи інфраструктури ринків споживчих товарів, фінансів і ресурсів.

Тема 5. Умови існування ринку: конкуренція та підприємництво

Сутність конкуренції та її роль в економіці. Суб'єкти та об'єкти конкуренції. Цілі та методи конкуренції. Типи конкуренції. Досконала і недосконала конкуренція. Порівняльна характеристика різних моделей конкурентного середовища. Монополізм та його наслідки. Антимонопольна політика в Україні. Сутність та функції підприємництва. Умови підприємницької діяльності. Види підприємництва. Формування суб'єктів підприємницької діяльності в Україні.

Тема 6. Доходи та форми їх отримання

Сутність та значення доходу. Види доходів та джерела їх формування. Доход як плата за надання економічних ресурсів. Заробітна плата, прибуток, процент, рента. Номінальні та реальні доходи. Функції доходів в економічній системі суспільства.

Тема 7. Підприємства

Підприємства як суб'єкти ринкової економіки. Цілі створення та основні риси підприємства. Способи класифікації підприємств. Види підприємств у залежності від розміру та організаційно-правового устрою. Відтворення підприємств, його забезпечення. Фонди підприємств та їх структура. Амортизація та відтворення основних фондів.

Тема 8. Механізм функціонування національної економіки.

Національна економіка та показники результативності її функціонування. Циклічність економічного розвитку. Суть та види економічних циклів. Фази середньострокового економічного циклу, їх основні характеристики. Зайнятість, її сутність та форми. Причини, види та рівень безробіття, соціально-економічні наслідки безробіття. Сутність, причини та види інфляції. Стагфляція. Наслідки інфляції.

Тема 9. Державне регулювання економічних процесів.

Держава як суб'єкт економічної системи. Економічні функції держави в сучасній ринковій економіці. Форми, методи та інструменти регулювання економіки. Кредитно-грошове регулювання. Податково-бюджетне регулювання.

Тема 10. Міжнародні економічні зв'язки

Світове господарство, основи його формування. Форми міжнародних економічних зв'язків. Сутність, структура та сучасні тенденції розвитку світової торгівлі. Види торгівельної політики. Міжнародні кредитні відносини. Валютний курс та його фактори. Міжнародний рух капіталу та переміщення трудових ресурсів.

ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ

1. Поняття та зміст економічної теорії
2. Ринок та типи економічних систем
3. Умови ринкової діяльності
4. Суб'єкти ринку
5. Національна економіка
6. Держава у ринкових відносинах
7. Міжнародні аспекти економічних відносин

4. Технічне обладнання та/або програмне забезпечення*

Мультимедійне обладнання. Активованій акаунт університетської пошти (student.i.p.@nmu.one) на Офіс365. Дистанційна платформа MOODLE.

5. Система оцінювання та вимоги

6.1. Навчальні досягнення здобувачів вищої освіти за результатами вивчення курсу оцінюватимуться за шкалою, що наведена нижче:

Рейтингова шкала	Інституційна шкала
90 – 100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

6.2. Здобувачі вищої освіти можуть отримують підсумкову оцінку з навчальної дисципліни на підставі поточного оцінювання знань. Поточна успішність складається з оцінок за індивідуальне завдання (максимально оцінюється у 15 балів), презентацію (максимально оцінюється у 5 балів) та оцінок за роботу на семінарських/практичних заняттях – 20 балів (оцінюється 8 занять, активна участь в обговоренні проблем на одному занятті максимально може принести здобувачу вищої освіти 2,5 бали), а також виконання двох модульних завдань з максимальною оцінкою по 30 балів за кожне. Отримані бали за всіма видами робіт підлягають сумуванню і формують підсумкову оцінку за вивчення навчальної дисципліни, яка максимально може дорівнювати 100 балам.

6.3. Критерії оцінювання *індивідуальних завдань*:

15 балів: Зазначено актуальність теми, представлено вичерпну інформацію про певну економічну проблему, наведено статистичні дані про її стан та тенденції розвитку, окреслено шляхи її вирішення в економічній теорії.

10 балів: Зазначено актуальність теми, представлено вичерпну інформацію про певну економічну проблему, не представлено статистичних даних про її стан та тенденції

розвитку, окреслено шляхи її вирішення в економічній теорії.

5 балів: Зазначено актуальність теми, представлено вичерпну інформацію про певну економічну проблему, не представлено статистичних даних про її стан та тенденції розвитку, не окреслено шляхи її вирішення в економічній теорії.

0 балів: студент просто переказав основний зміст проблеми за підручником без її аналізу.

6.4. Критерії оцінювання *презентації*:

5 балів: наявність заголовку, визначення актуальності, однієї-двох тез та аргументів на їхню користь, логічного взаємозв'язку між тезою та аргументами, правильна мова написання, наявність висновку, дотримання встановленого обсягу та гарнітурів шрифтів.

2,5 бали: наявність заголовку, визначення актуальності, однієї-двох тез та аргументів на їхню користь, незначні помилки логічного характеру між наведеною тезою та аргументами, незначні помилки у мові викладення, наявність висновку, дотримання встановленого обсягу та гарнітурів шрифтів.

0 балів: неструктурованість роботи, недотримання встановленого обсягу, велика кількість орфографічних та/або граматичних помилок, відсутність переконливих аргументів на користь тези.

7. Політика курсу

7.1. Політика щодо академічної доброчесності

Академічна доброчесність здобувачів вищої освіти є важливою умовою для опанування результатами навчання за дисципліною і отримання задовільної оцінки з поточного та підсумкового контролів. Академічна доброчесність базується на засудженні практик списування (виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання), плагіату (відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства), фабрикації (вигадування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі). Політика щодо академічної доброчесності регламентується положенням «Положення про систему запобігання та виявлення плагіату у Національному технічному університеті «Дніпровська політехніка»». http://www.nmu.org.ua/ua/content/activity/us_documents/System_of_prevention_and_detection_of_plagiarism.pdf.

У разі порушення здобувачем вищої освіти академічної доброчесності (списування, плагіат, фабрикація), робота оцінюється незадовільно та має бути виконана повторно. При цьому викладач залишає за собою право змінити тему завдання.

7.2. Комунікаційна політика

Здобувачі вищої освіти повинні мати активовану університетську пошту.

Обов'язком здобувача вищої освіти є перевірка один раз на тиждень (щонеділі) поштової скриньки на Офіс365.

Протягом тижнів самостійної роботи обов'язком здобувача вищої освіти є робота з дистанційним курсом «Економічна теорія» (www.do.nmu.org.ua).

Усі письмові запитання до викладача стосовно дисципліни мають надсилатися на університетську електронну пошту і строго протягом робочого дня.

7.3. Політика щодо перескладання

Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

7.4. Відвідування занять

Для здобувачів вищої освіти денної форми відвідування занять є обов'язковим. Поважними причинами для неявки на заняття є хвороба, участь в університетських заходах, відрядження, які необхідно підтверджувати документами у разі тривалої (два тижні) відсутності. Про відсутність на занятті та причини відсутності здобувач вищої освіти має повідомити викладача або особисто, або через старосту. Якщо здобувач вищої освіти захворів, ми рекомендуємо залишатися вдома і навчатися за допомогою дистанційної платформи. Здобувачу вищої освіти, чий стан здоров'я є незадовільним і може вплинути на здоров'я інших здобувачів вищої освіти, буде пропонуватися залишити заняття (така відсутність вважатиметься пропуском з причини хвороби). Практичні заняття не проводяться повторно, ці оцінки неможливо отримати під час консультації. За об'єктивних причин (наприклад, міжнародна мобільність) навчання може відбуватись дистанційно (в онлайн-формі) за погодженням з викладачем.

7.4 Політика щодо оскарження оцінювання

Якщо здобувач вищої освіти не згоден з оцінюванням його знань він може оскаржити виставлену викладачем оцінку у встановленому порядку.

7.5. Участь в анкетуванні

Наприкінці вивчення курсу та перед початком сесії здобувачу вищої освіти буде запропоновано анонімно заповнити електронні анкети (Microsoft Forms Office 365), які буде розіслано на ваші університетські поштові скриньки. Заповнення анкет є важливою складовою вашої навчальної активності, що дозволить оцінити дієвість застосованих методів викладання та врахувати ваші пропозиції стосовно покращення змісту навчальної дисципліни «Економічна теорія».

8. Рекомендовані джерела інформації

1. Політична економія: Навч. посібник / За проф. Д.є.н., проф.. Ю.І. Пилипенка. Д.: ДВНЗ «Національний гірничий університет». 2014. 236 с.
2. Гальчинський А.С., Єщенко П.С. Економічна теорія: підручник. К.: Вища шк., 2016. 503 с.
3. Економічна теорія: підручник / за заг. ред. Шевченко Л.С. Харків: Право, 2016. 448 с.
4. Економічна теорія: Політекономія: Підручник / За ред. В.Д.Базилевича. К.: Знання, 2006. 632с.
5. Економічна теорія : підручник / В.Д. Лагутін, Ю.М. Уманців, Т.А. Щербакова та ін. ; за заг. ред. В.Д. Лагутіна. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2017. 608 с.
6. Економічна теорія. Політекономія: Навч. Посіб. К.: Центр учбової літератури, 2019. 428 с.
7. Мочерний С.В., Устенко О.А. Основи економічної теорії: навч. посібник. 4-те вид., стер. К.: Академія, 2016. 502 с.
8. Основи економічної теорії: підручник / за ред. А.А. Чухна. К.: Вища школа, 2015. 606 с.
9. Основи економічної теорії: навч. посіб. / С.Д. Дзюбик, О.С. Ривак. – 3-тє вид., переобл. І доповн. – К.: Знання, 2014. – 423 с.